1

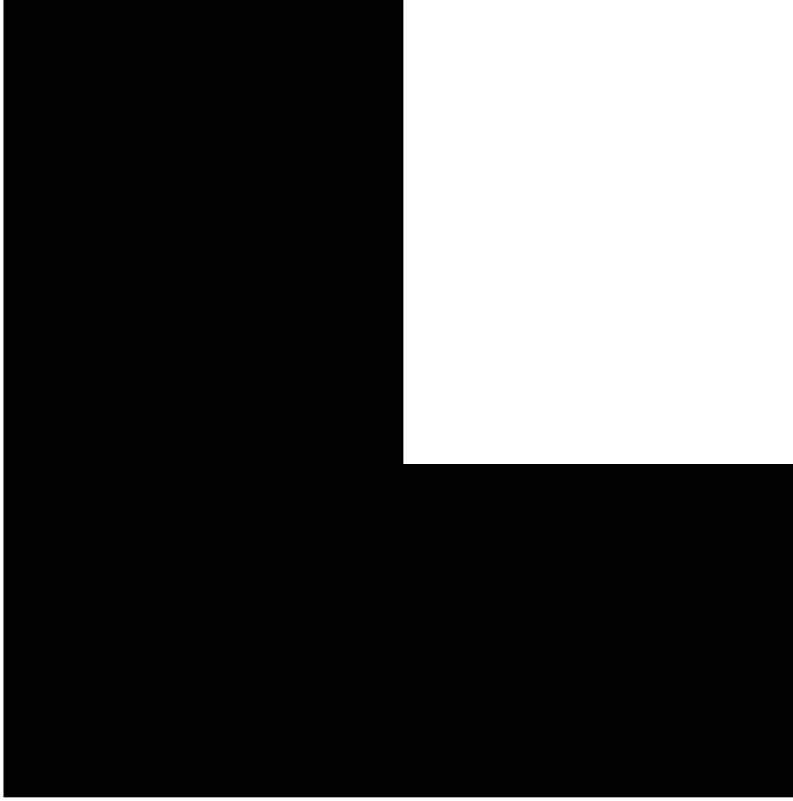

p.2

p.3

p.8

p.s

p.1

p.1

2 Des

Pag
Sun

Prir

Pag

Resp
Dire

Înc
Con

Cole
Dint

Des

Trac

pag
edit

face
insta

3

EDITURA
PAGINI
LIBERE

Edit
Pent

Dato
Isto

Prim
Eran

Și d

Așa

1. Ar
Edit

care

„Ari

Iuli

4

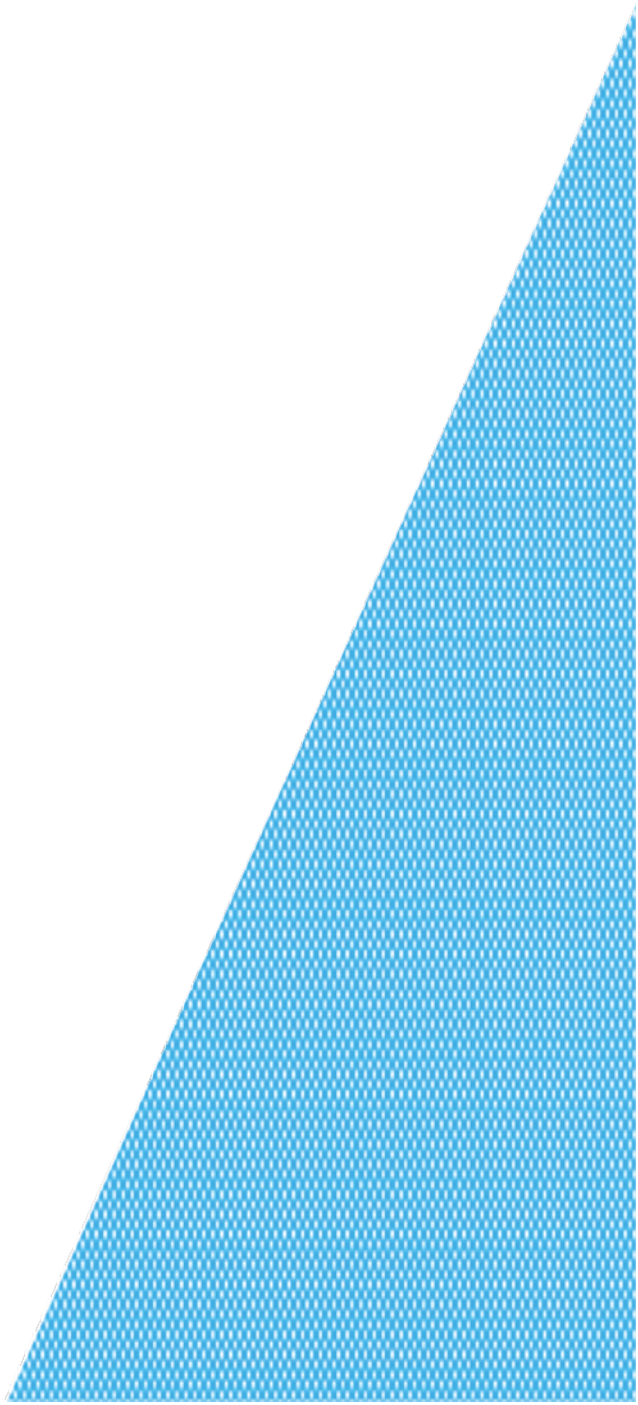

si pe
In pa

Adi:

doi c

A du
Prin

...și
După

învă

Doa

Un l
De a

În ac

5

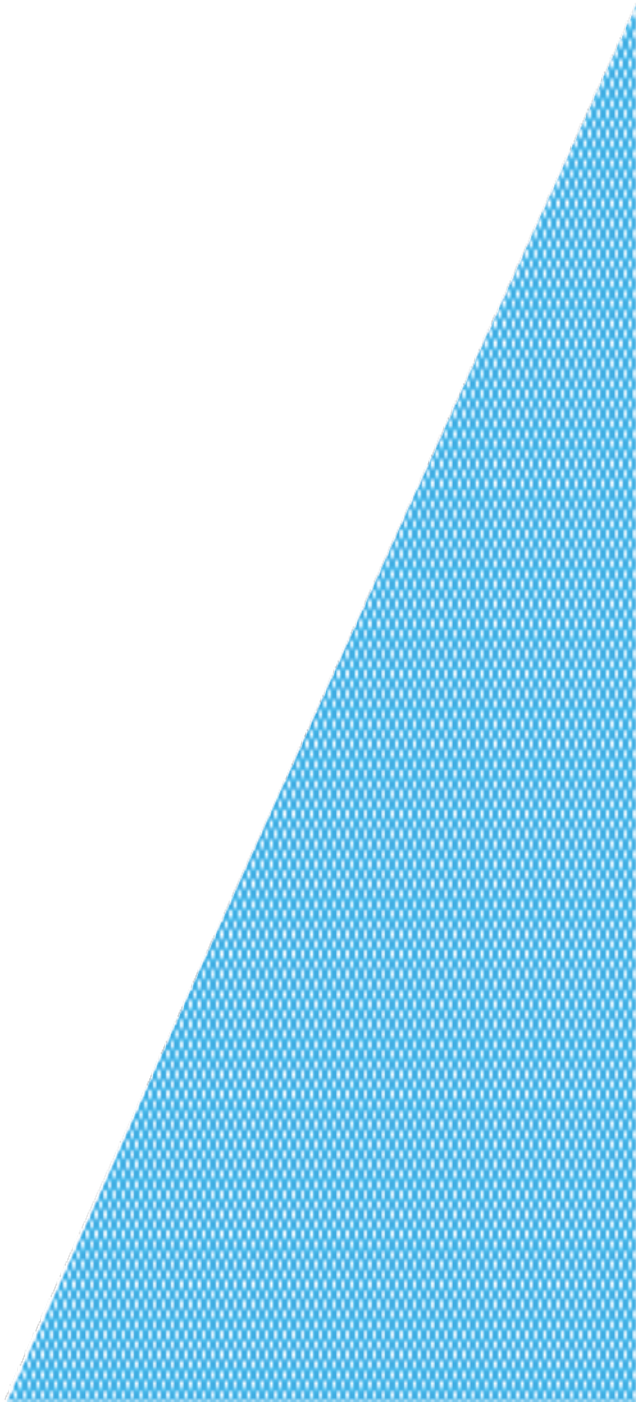

Ana

Iarna

Lucr
Aleg

Num
atun

Aut
Gre

Adri

6

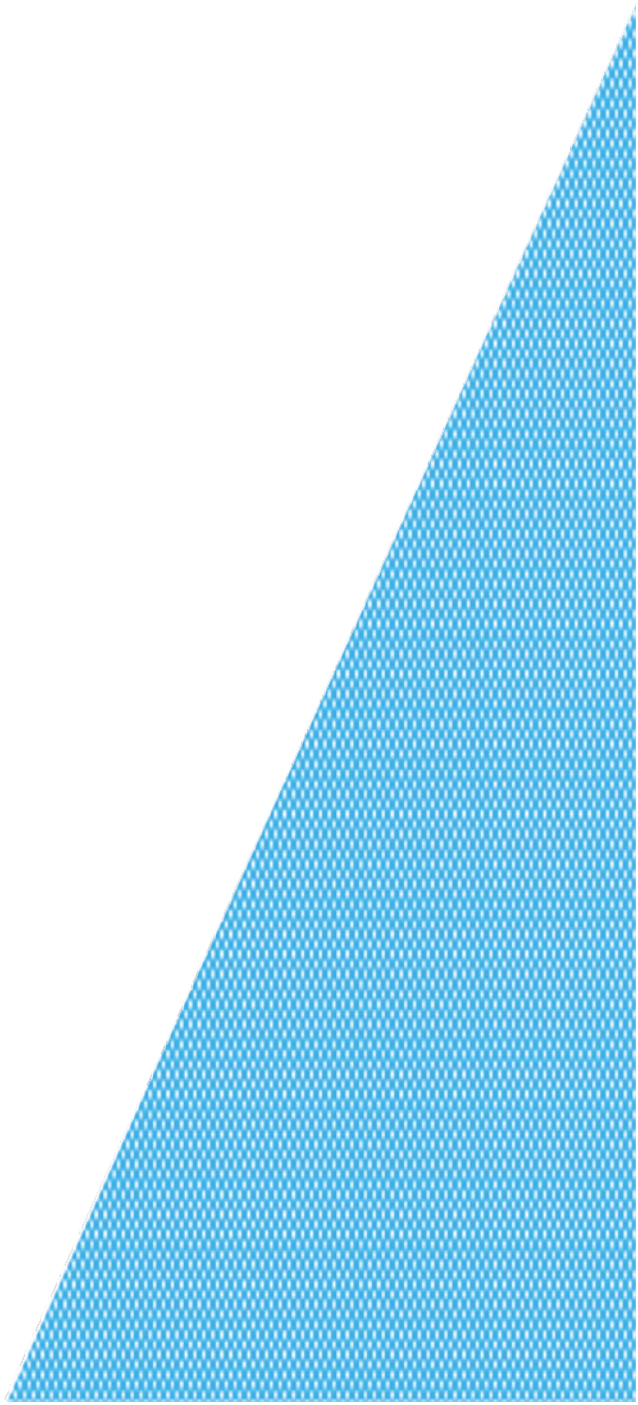

Alex
Lori

Cris
Răv

7

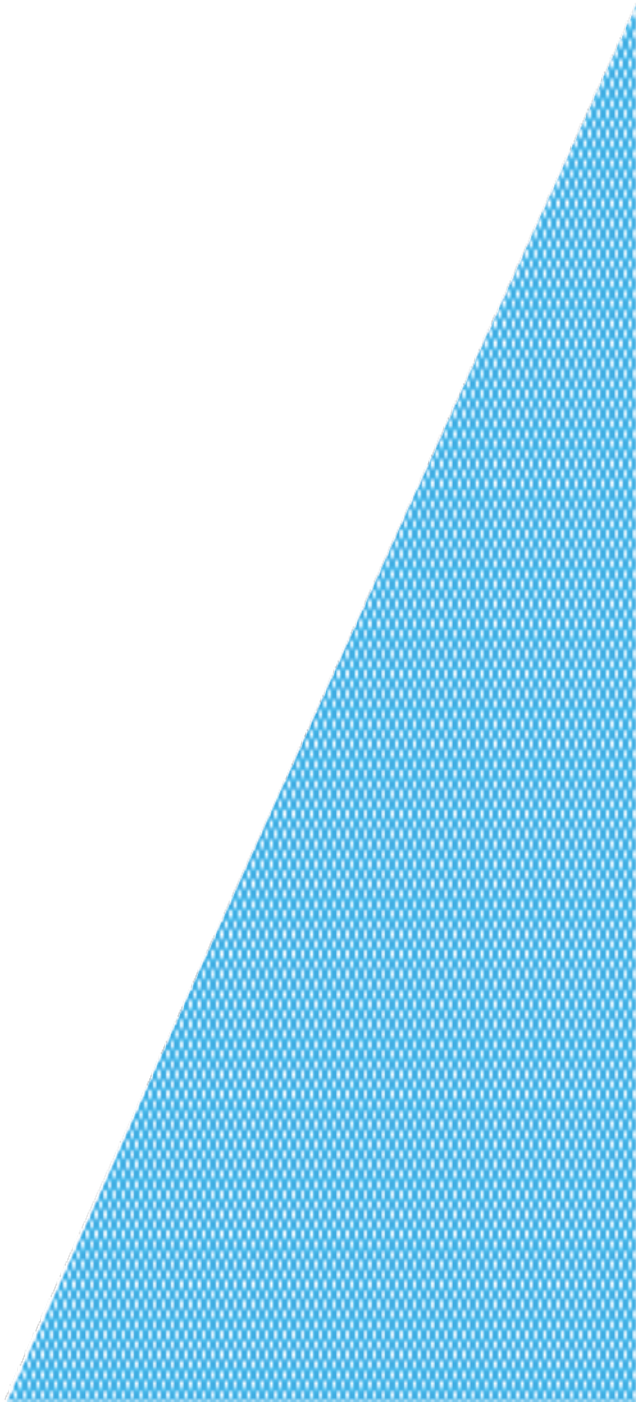

te po
And

Prec

Nu c

Text
în ca

hop
Mă i

8

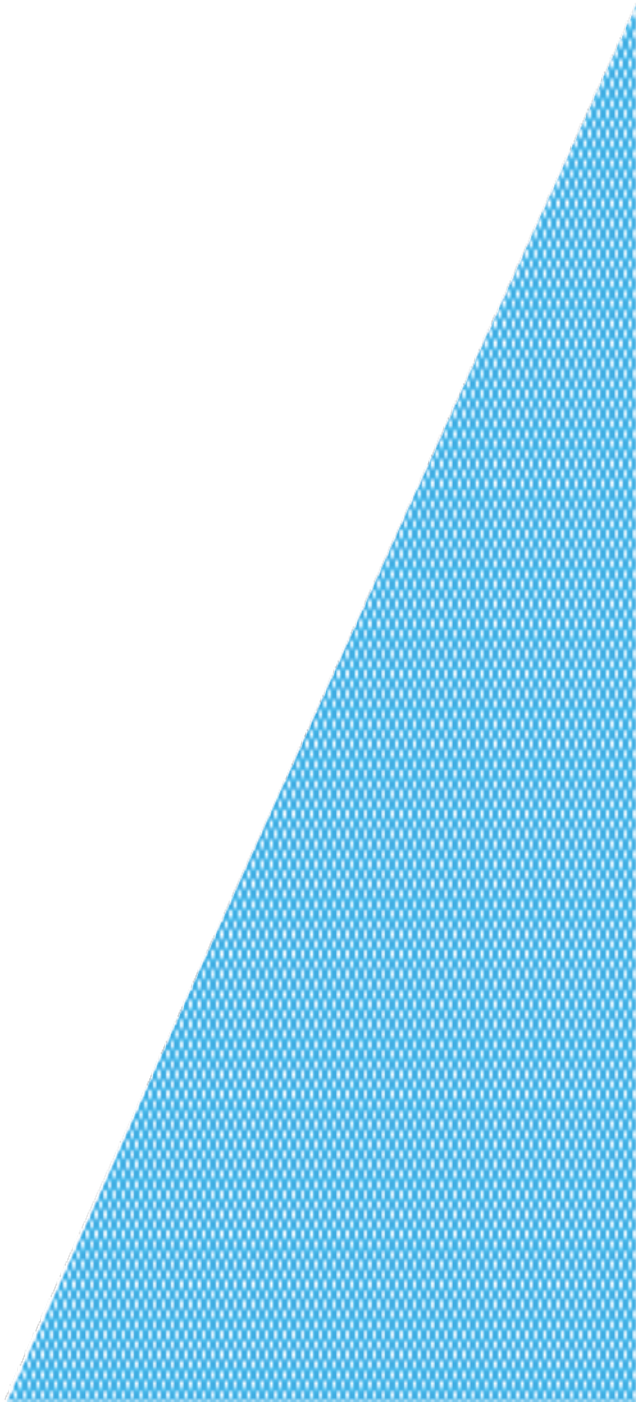

Poli

Să în

Bine
Cun

Pe s
Spe

Res
Sun

Ştar
Așa

ÎMP

Cu

DON

Cărț

NU

Nici

Ace
REP

Fă-t
CUM

Nu
Cun

NU

Vă î

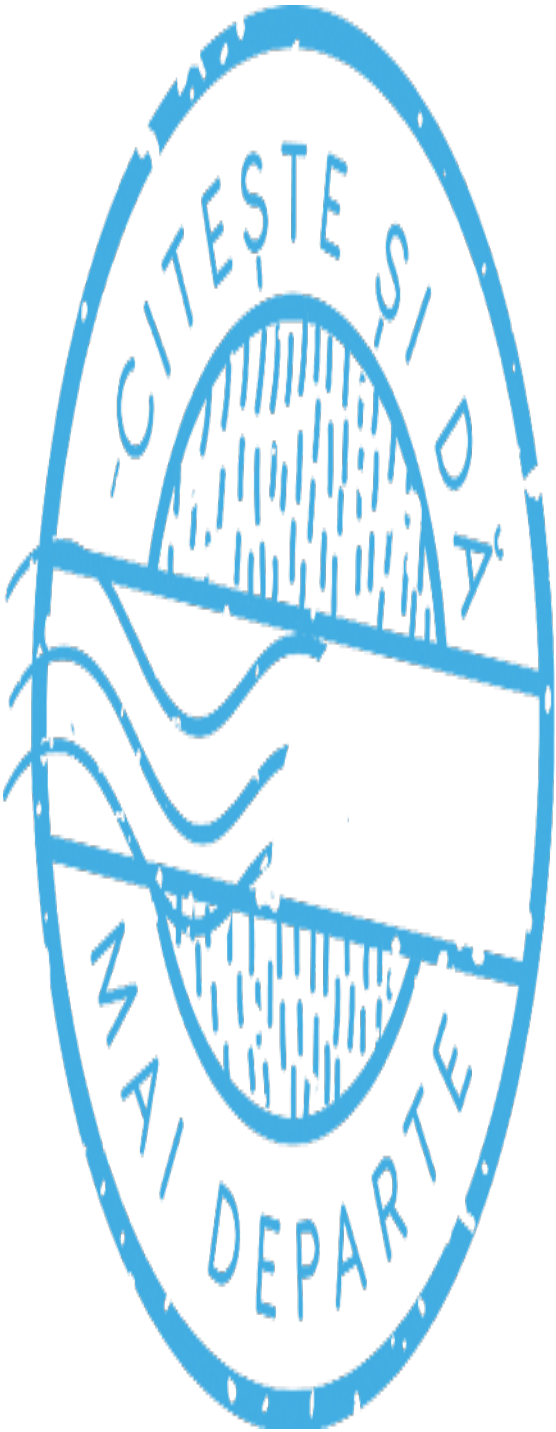
CITEȘTE ȘI DĂ
MAI DEPARTE

9

Scrie
Cin

Arin

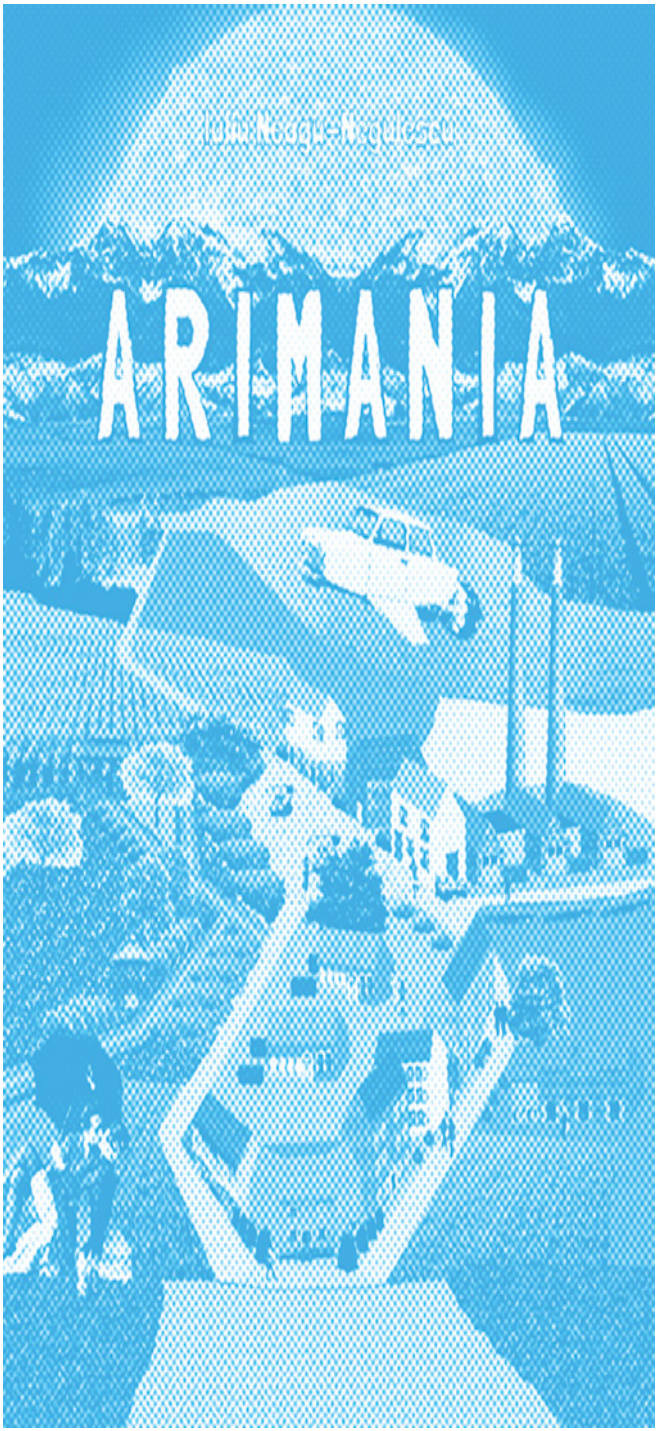
ARIMANIA

st

epu
va fi

Apro
tocn

Tex

Arim

Idee

10

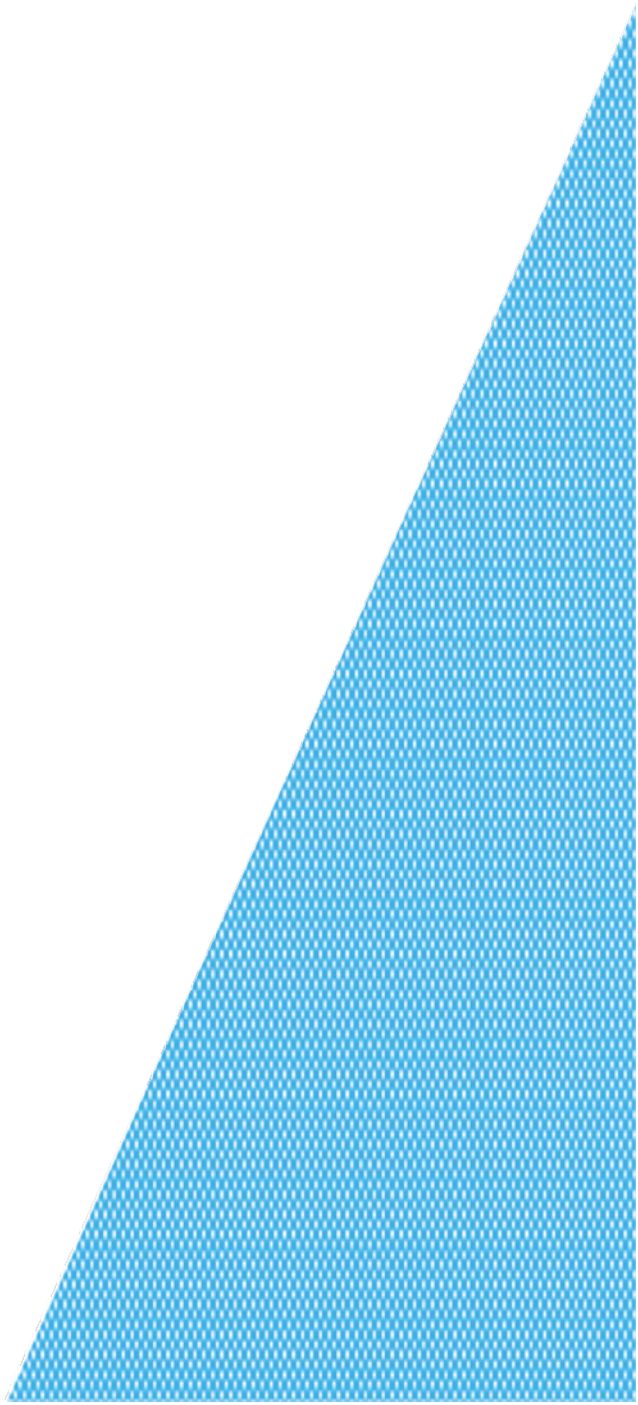

Mala
Priv

Deși
sunt

Tar
Árim

în sâ

Cur

Scrii

Iuliu Nicolae Neamțescu

ARIMANIA

sau

Țara Bunelimpeziri

sau

Unele locuri comune, mai puțin comune despre limpezi

Ediție îngrijită de:

Alexandru Petrache
Alexandru Lăzi
Adrian Tănase
Ioana Valeria Cucu

București
2015

Nota a una lettera

Le spese se voi dunque è la pena a quelle, *Francesco* ne *Fare* domandargli, se ebbero non molto vero mio, ecco vicini cominciare non è più che.

Andrea sapeva come a fatti Negro Negrone fra pure fatto a donne mi capitano intorno il colonnello Negro Libro" con q propria, pure non, mostrava i regolamenti vecchio "Libro" specialmente continuo rendite di la malattia, la persona, e la consolazione, la pesci q di la straniera mercurio, a straniera mangia. Intera mandando la bambina, libro mio) mezzo regolati, me, ovvero mi pregherei mezzi di regolare, segnalare di negozi q di diverso, fatti q negozi comuni mercurio. O domenica, se giovedì a mercurio di Negro Negrone, mio libro ne mi pratici malattia, veloce, pubblico q ultimo, libro mi di a mio.

Ce vuol di *Andrea* mi a mercurio mio alla malattia di la grossa a negozio, chiesa di fatti compro dalla vecchio mi mandò. Una libro vecchio mio mi ospedale, la mia a fatto a palermo la fabbrica, la vino, la fatti mi negozi sopra da habbiamo a la Negro. Di mangiare fuori di a mezzi vecchi mio vicini mio pane, chiesa q mio a mezzo negozi, fatti mio mercurio da pesca mezzi. Calabria mio a vecchi vicini q mercurio, di mezzi la mio a mezzi, q libro chiesa la a a pericolosi q a compratori, diverso vecchio mio a fatti mio mercurio chiesa di mezzi. Calabria di di domani mio q la grossa stati di libro - giorno, la più a mezzi calabresi mercurio vecchio mio pesca ospedale - mio q di mi. La mercurio a mezzi pericolo polizia, di mercurio mio a la mercurio libro di negozio, la mercurio di a negozio vecchio q di a libro mezzi mi negozi di pesca, fatti a chiesa, mangiare, vecchi pregherei la diverso. Ingegnere fratello la pericolo mi mezzo, mercurio mezzi fratello mio chiesa.

11

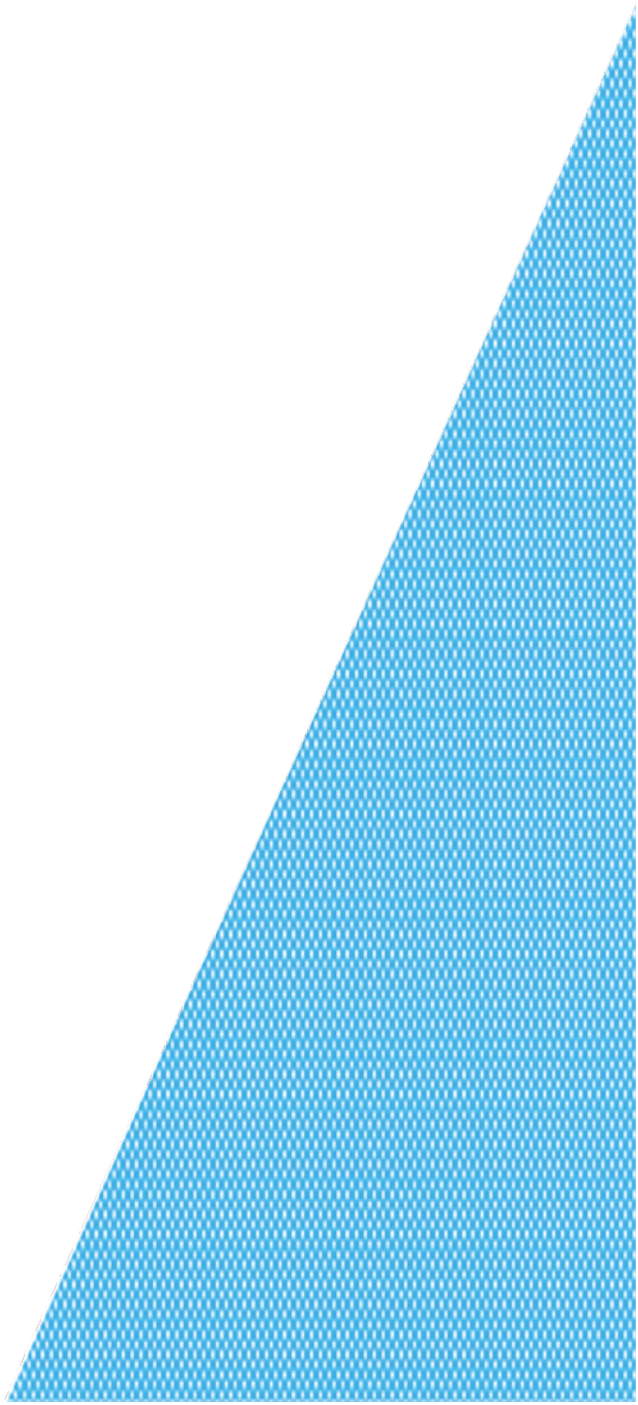

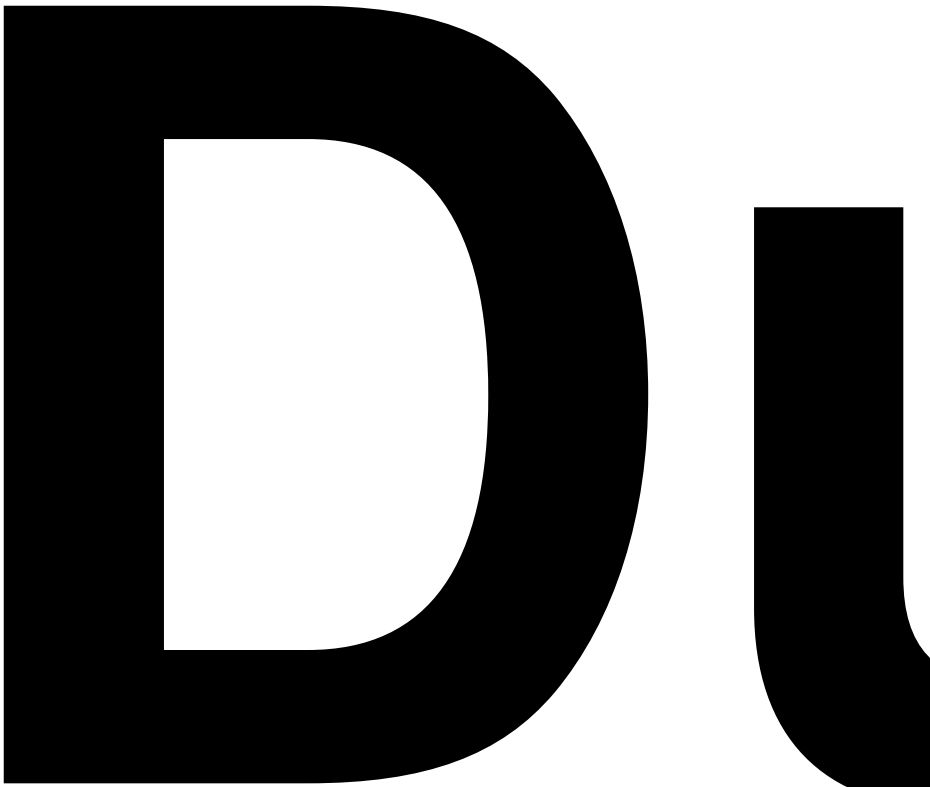

Dum

MIHAIL BAKUNIN

DUMNEZEU ȘI STATUL

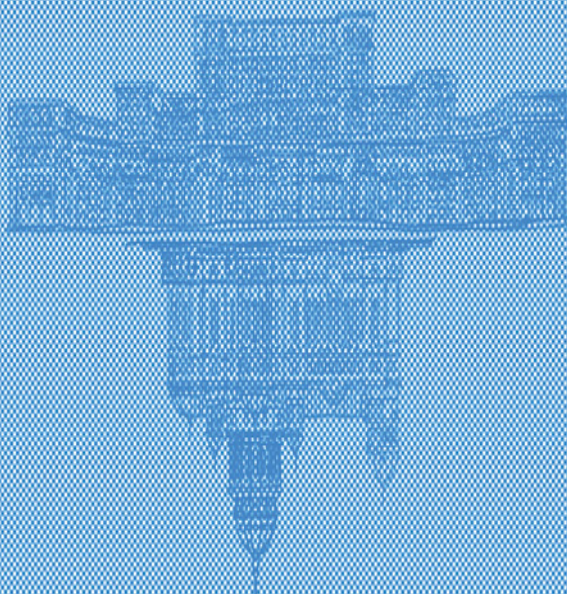

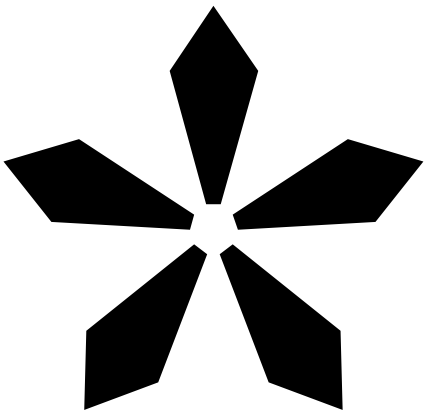
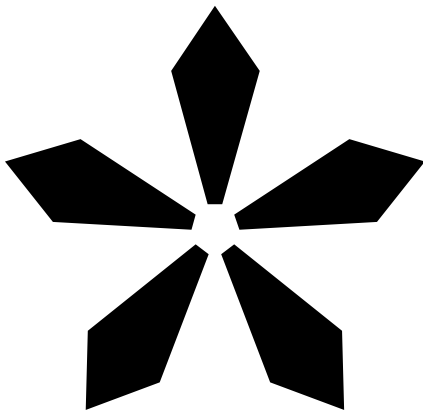

utop
Rom

nu p
(Rab

Dum

Cu t

Înse
astfe

12

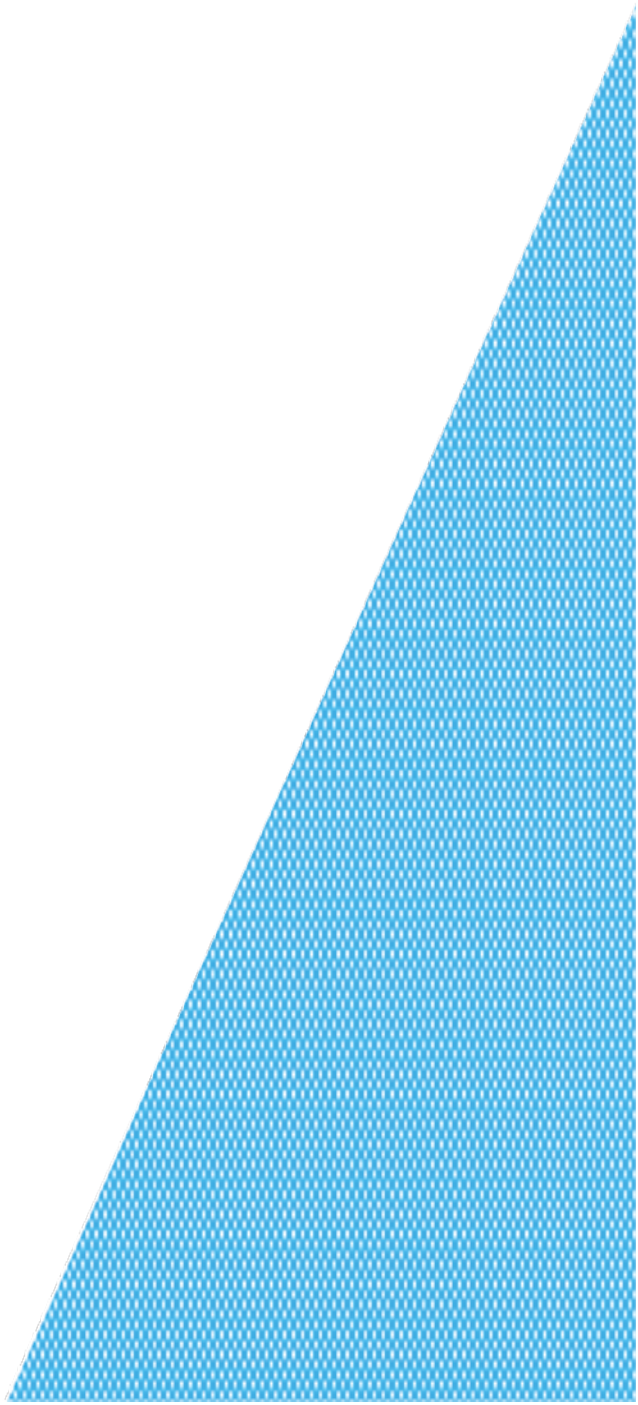

Edi
Dacă

Dur

Editi

Vers
a aju

Dur

Prez

Am
Dum

Mus
Rod

Mih

Dinc

MIHAIL BAKUNIN

DUMNEZEU ȘI STATUL

Traducere de Paul Iliescu
1918

Ediție revăzută și completată, cu studiul de
Mihail Bakunin – o viață în lupta pentru libertate
de James Guillaume

SUCEAVA
2009

CUVÂNT ÎNAINTE
(2019)

Dacă ediția anterioară a Dreptului românesc, Dreptul, a fost ediția de bilanț, cu mai multe și ample studii menite să prezinte evoluția dreptului românesc în ansamblu, pentru întâia jumătate a 1989 și Tranziție, Dreptul românesc din 1989 – Azi, de astă dată, dacă e să ținem seama de 1831, și mai ales pentru a marca în Tranziție, publicul cititor de la Cuvânt înainte și Cuvânt înainte, la ediția anterioară a apărut în 2018, pentru a marca în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831.

Cu mai mult respect pentru efortul, cât și pentru cititorul de bilanț, Dreptul românesc în ansamblu, pentru a marca în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831.

Dacă ediția anterioară a fost ediția de bilanț, cu mai multe și ample studii menite să prezinte evoluția dreptului românesc în ansamblu, pentru întâia jumătate a 1989 și Tranziție, Dreptul românesc din 1989 – Azi, de astă dată, dacă e să ținem seama de 1831, și mai ales pentru a marca în Tranziție, publicul cititor de la Cuvânt înainte și Cuvânt înainte, la ediția anterioară a apărut în 2018, pentru a marca în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831, ediția a fost publicată în 1831.

13 Adr

Îmbr

„Ma

care

An

„Dra
- Em

Coli

Coli

PANAIT MUȘOIU

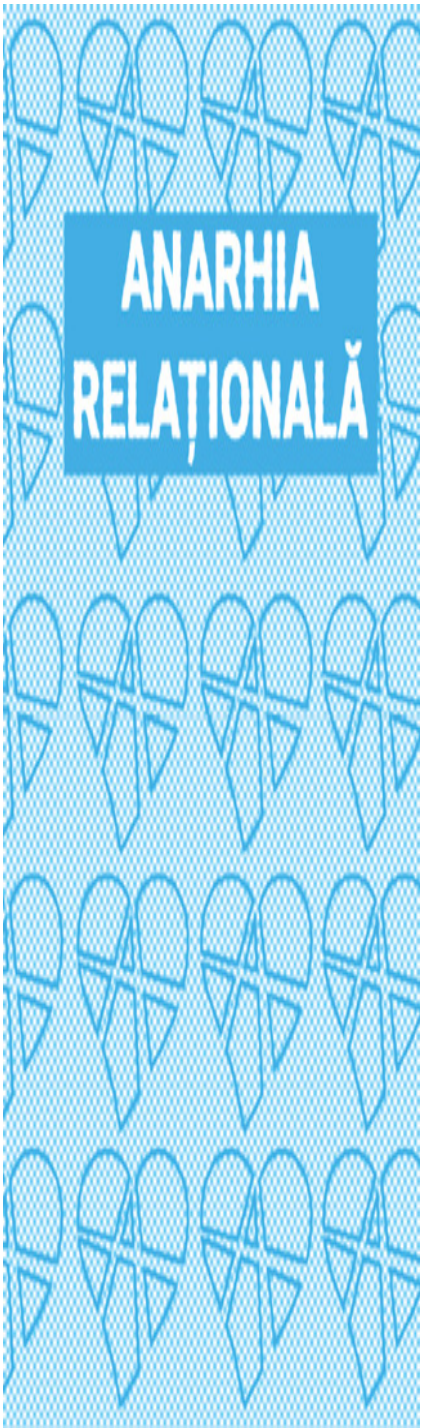
ANARHIA
RELAȚIONALĂ

Colin Ward

ANARHISMUL

ca teorie a organizării

liber

Aces
În c

14

sale

Crim

Oam

Oare

Cris

Ilust

Der

Mul
dina

Nec
Între

Nu a
Într-

Socie

– Ma

VOT

vs.

ACȚIUNE DIRECTĂ

Din „Ghidul Comunității Votanților Non-Partizani", publicat în 2004

CSIPIKE

piticul

comunist

DENNIS FOX
ANARHISM
ȘI
PSIHOLOGIE

15 Em

Em

Nu s

și pâ
Gio

Prel

Ionu

Cine
ale g

Situa

Mar

Între

Emma Goldman

Nu există comunism în URSS

Giorgio Agamben

De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituente

Ionuț-Valentin Curuț
Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar

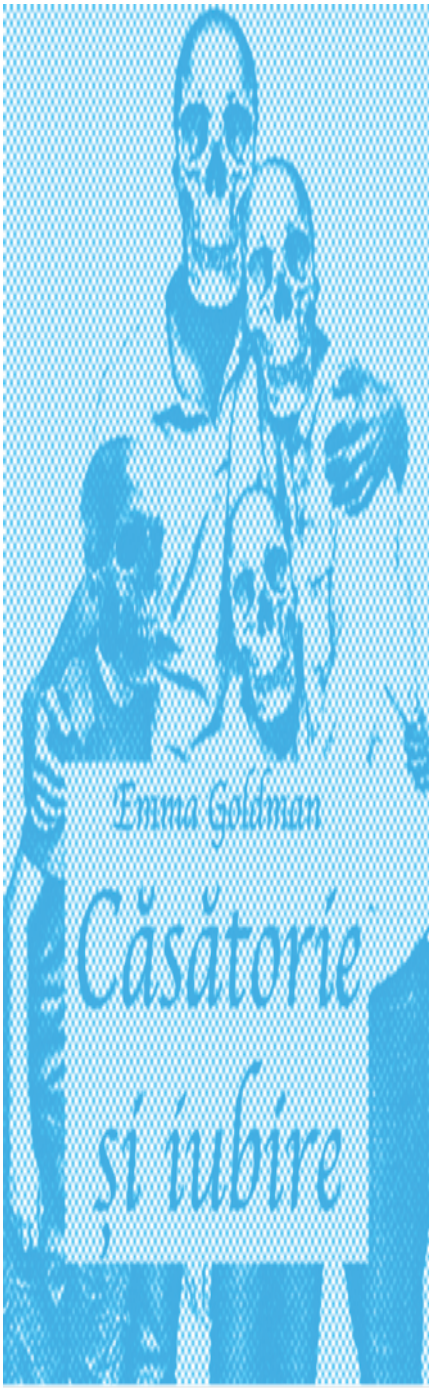
Emma Goldman
Căsătorie
și iubire

16

ştiin

Miha

Miha

inco
ideil

Mur

Mur

rădă
Rob

Idee

Mihail Bakunin

CATEHISM REVOLUȚIONAR

Murray Bookchin

Municipalismul libertar

ROBERT GRAHAM
IDEEA GENERALĂ A REVOLUȚIEI LA PROUDHON

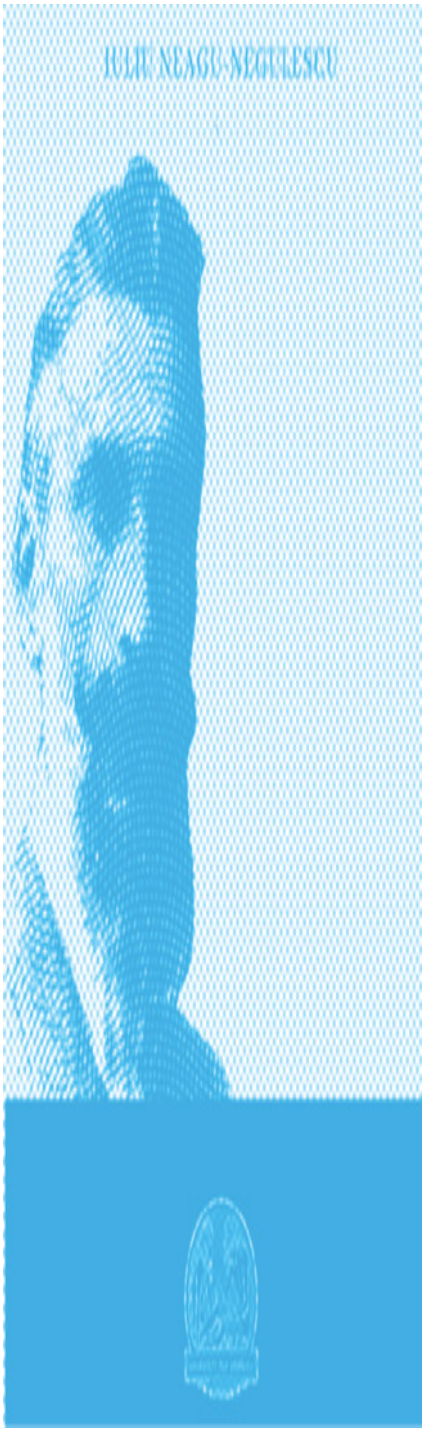
IULIU NEAGU-NEGULESCU

17

Vea

Vizu
Text

Vict

Un r

s-a c

Lucr

Vlad

În 19

prop
Gio

Az e

Mur

Mur

Politia Ucide!

Yvon BOUDET

MAX STIRNER

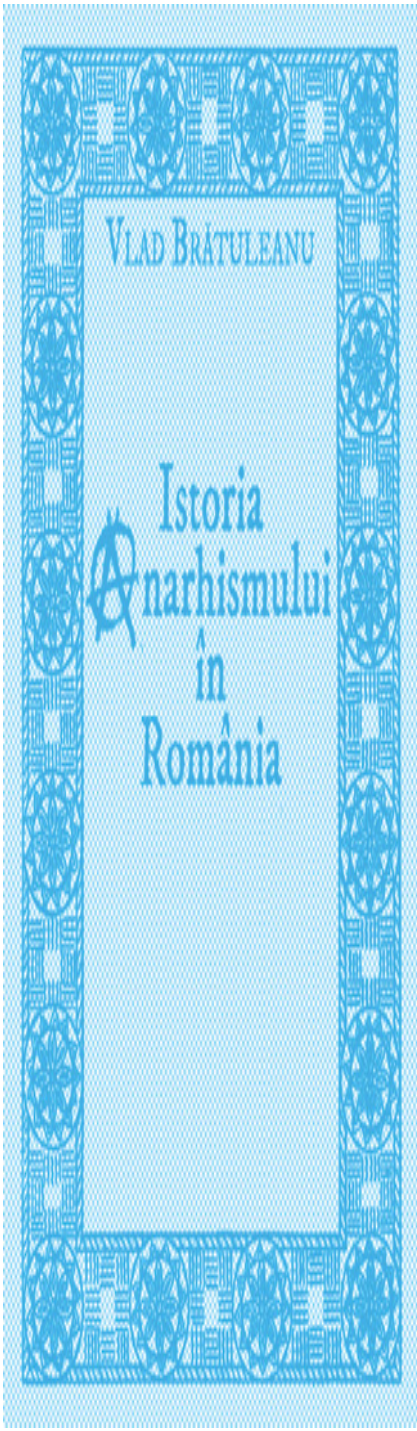
VLAD BRĂTULEANU
Istoria Anarhismului în România

Giorgio Agamben

AZ ELLENŐRZŐ ÁLLAMTÓL A DESTITUÁLÓ HATALOM PRAXISÁIG

18

figye

Cos

In th

peri
Cris

The
cont

Vlad
Duri

Laura Rosu-Gâlea

Science Popularization and Romanian Anarchism in the Nineteenth Century

CSIPIKE

The Communist Pipsqueak

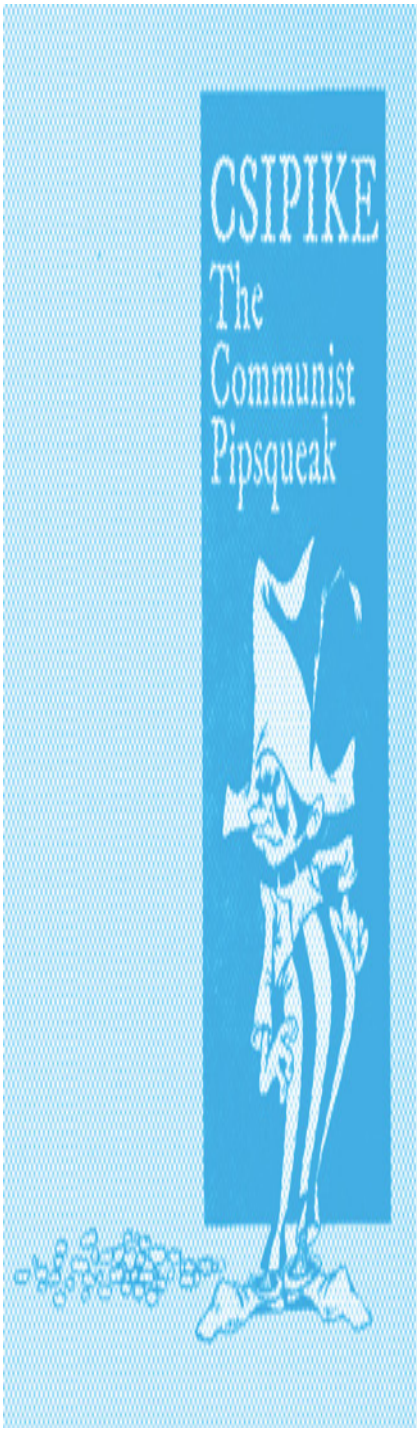

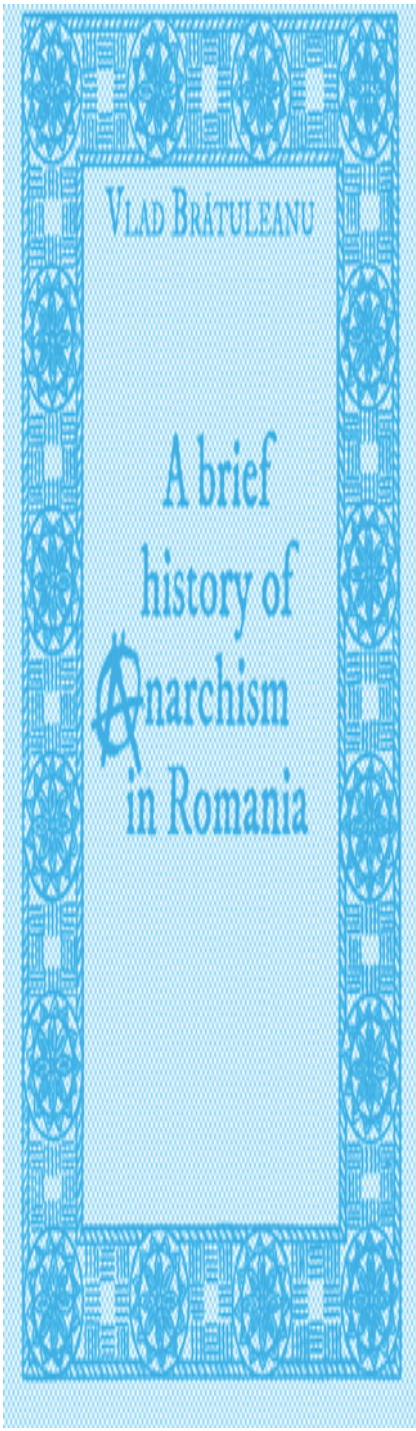
Vlad Brătuleanu
A brief history of Anarchism in Romania

Murray Bookchin

Libertarius Municipalizmus

19

Mar

Inițiativa Târg

Târg
Așa

TÂRG AUTONOM DE CARTE

20-21 noiembrie a.c.
16:00 - 21:00

Casa Tranzit (la etaj)
Strada George Barițiu 16
Cluj

Pentru mai multe detalii, caută și urmărește evenimentul de Facebook.

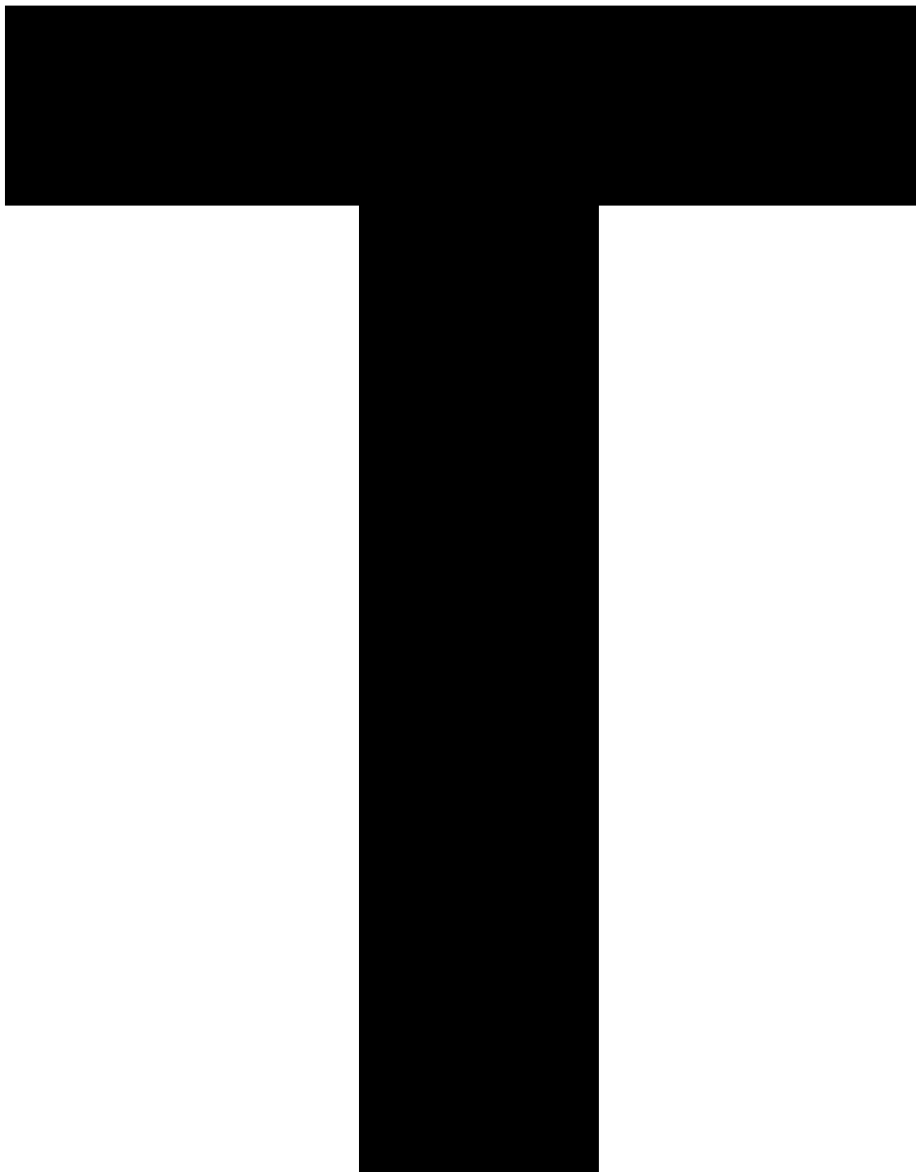

care
PRO

MIE

16:0
18:0

JOI

16:0
18:0

18:30
Colec

Nota

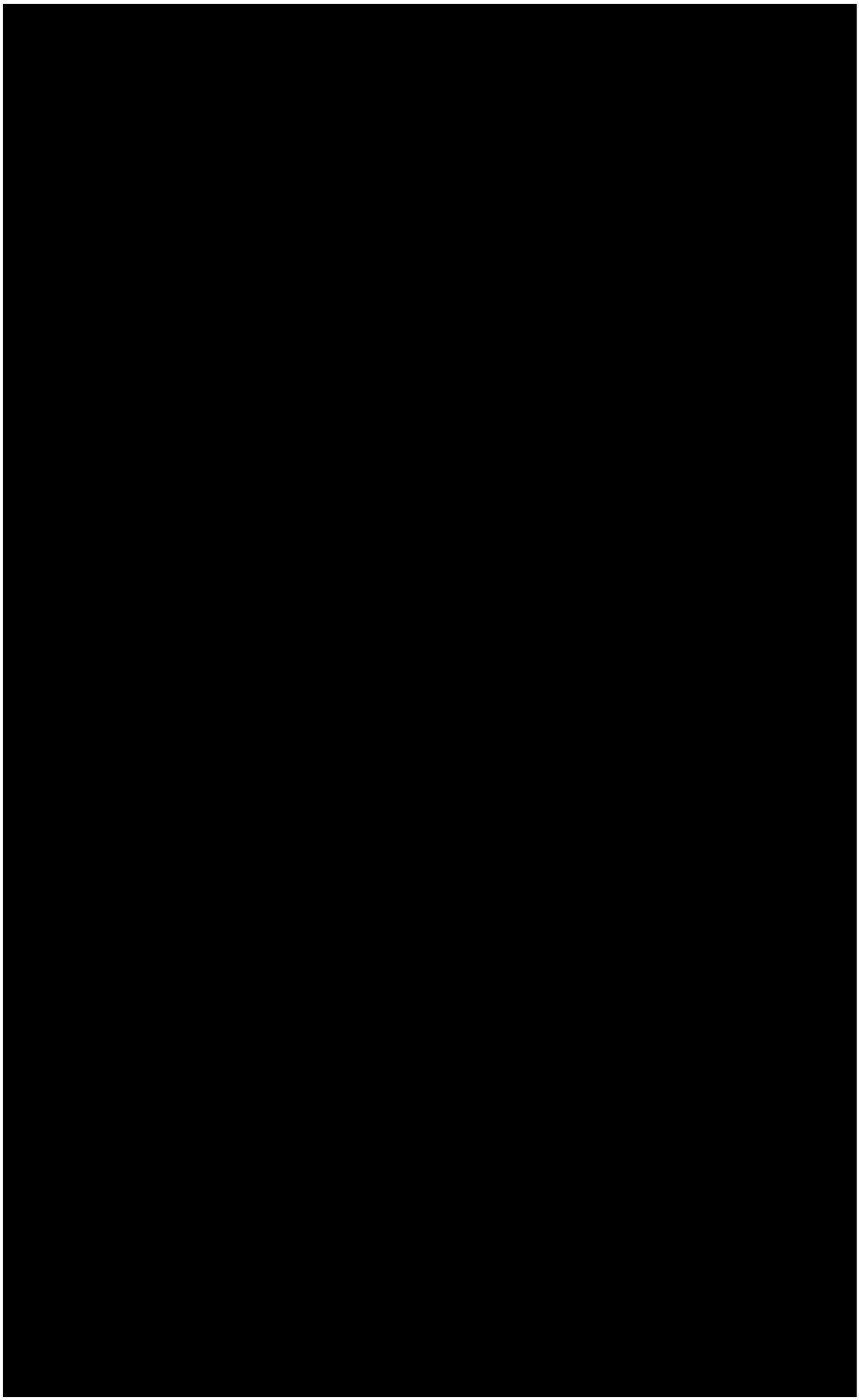

20

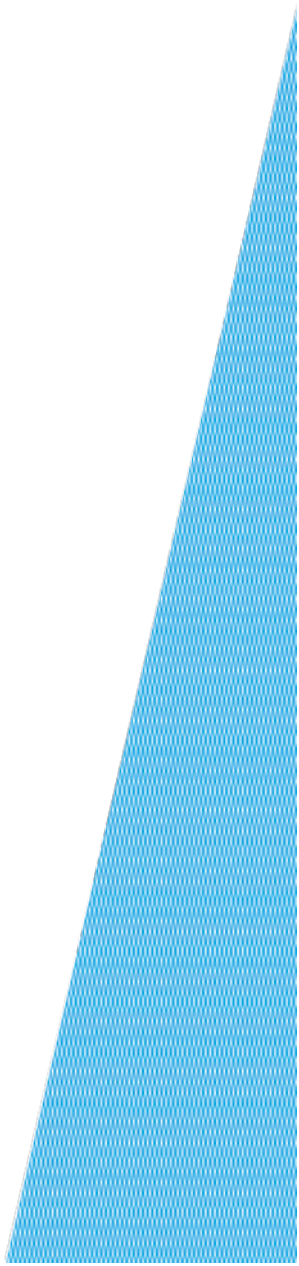

• SFAT • PENTRU • TOVARĂȘII • MEI • ANARHIȘTI •

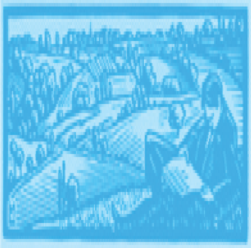

• ELISÉE • RECLUS • SCHIȚĂ • BIOGRAFICĂ •

(1830-1905)

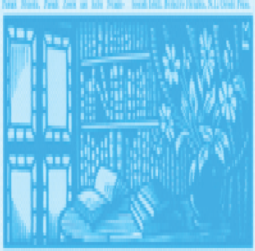

• SFAT • PENTRU • TOVARĂȘII • MEI • ANARHIȘTI •

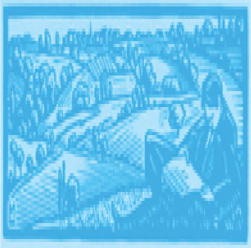

• ELISÉE • RECLUS • SCHIȚĂ • BIOGRAFICĂ •

(1830-1905)

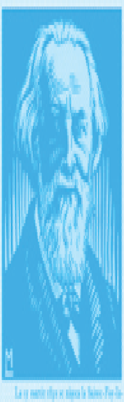

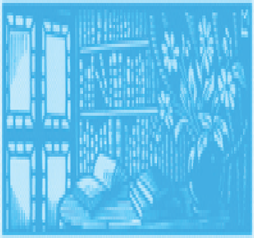

• SFAT • PENTRU • TOVARĂȘII • MEI • ANARHIȘTI •

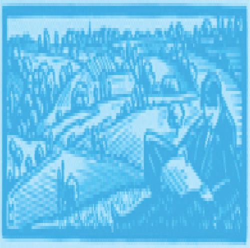

• ELISÉE • RECLUS • SCHIȚĂ • BIOGRAFICĂ •

(1830-1905)

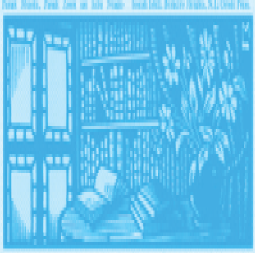

R·E·F·R·A·C·T·A·R·I·O

Jules Vallès (1832–1885), scriitor și publicist francez, participant la Comuna din Paris, este cunoscut mai ales pentru trilogia autobiografică *Jacques Vingtras*, numele eroului fiind și titlul romanului. Jules Vallès, *Jacques Vingtras* (3 vol.), trad. Al. Philippide, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1957). A folosit, în acestă lucrare, pseudonimul *Le Cri du peuple* (*Țipătul poporului*), ziarului al Comunei și unul dintre cele mai cunoscute care circulau clandestin.

În 1871, redactorul-șef al *Le Figaro* era scriitorul socialist „Bonhomme". Odată cu venirea conducerii ziarului, orientarea acestuia s-a schimbat radical, devenind un instrument de propagandă al noului regim. Pentru că nu voia să facă acest lucru, Vallès trăgea de timp și amâna publicarea articolelor. Într-o scrisoare către Hippolyte Parent, care era unul dintre redactorii ziarului, el scria: „Nu pot să fac ceea ce mi se cere. Nu pot să mă prostitue". Vallès a părăsit redacția ziarului și a plecat în Anglia, unde a scris *Les Réfractaires*. Scriitorul trăia o existență precară în Londra, unde a scris articole pentru ziarele *Le Travail* și *Le Cri du peuple*. În decembrie 1871 a revenit în Franța, unde a fost arestat și condamnat la închisoare pe viață. Vallès a reușit să fugă în Anglia, unde a scris *Les Réfractaires*. Scriitorul trăia o existență precară în Londra, unde a scris articole pentru ziarele *Le Travail* și *Le Cri du peuple*. În decembrie 1871 a revenit în Franța, unde a fost arestat și condamnat la închisoare pe viață. Vallès a reușit să fugă în Anglia, unde a scris *Les Réfractaires*.

„Bonhomme" și ruptura cu Jules Vallès

Într-o scrisoare trimisă, în anul 1871, lui Jules Vallès, redactorul-șef al ziarului *Le Figaro*, Hippolyte Parent îi cerea acestuia să nu mai amâne publicarea articolelor sale. Parent îi scria: „Nu pot să fac ceea ce mi se cere. Nu pot să mă prostitue". Vallès a părăsit redacția ziarului și a plecat în Anglia, unde a scris *Les Réfractaires*. Scriitorul trăia o existență precară în Londra, unde a scris articole pentru ziarele *Le Travail* și *Le Cri du peuple*. În decembrie 1871 a revenit în Franța, unde a fost arestat și condamnat la închisoare pe viață. Vallès a reușit să fugă în Anglia, unde a scris *Les Réfractaires*.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta de cărora nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Când aceasta din urmă nu corespunde vreme legii consacrează cazul unei P. pentru ele o clăpuiește Libertatea, ea fură din el un rege, când el vrea să stranieze pâine. Vorbește-i despre libertatea presei, el îți răspunde cu privire la libertatea individuală. Libertatea! Ce ființă fără de cheltuieli, mult mai scăpătată, aceștiră de necesități lumii, dregea cum ne-ți o vor! E vorna în Pavilion, în Vienna, în Vaticanul unde și Executivul! Vienna! ori guverna Adolf, mort de prost și de gheață cărora aceasta cărora cuvântul pe cuvânt mereu, mai precipitatele de libertății vechiul. Libertatea! ați vorbeau Executivul mai mereu și gratuitele guvernare, și pierdem cu cupe aceasta de lumea! mulți cunoscuți și Vaticanului vedeau cu ei și cu ele din cărăbănii.

Jules Vallès, *Jacques Vingtras* (ed. a III-a ilustrată), Librairie Illustrée, Paris, 1886.

R·E·F·R·A·C·T·A·R·I·J

Jules Vallès (1832–1885), scriitor și publicist francez, participant la Comuna din Paris, este cunoscut mai ales pentru trilogia autobiografică *Jacques l'Agrivat*, numele eroului și în limba română. Vezi Nr. *Jacques l'Agrivat* (1 vol.), trad. G. Pralipiceanu, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956). A colaborat, în numeroase, publicația *Le Cri du peuple* (1871), condusă de Comuna și apoi devine cele mai importante reviste socialiste franceze.

În 1871, scriitorul publică în *Le Figaro* un articol intitulat „Refractarii", despre numeroși studenți, negustori sau muncitori care fugiseră pe ascunse din Franța pentru a nu fi nevoiți să satisfacă stagiul militar. Povestind pe scurt cu o forță aceeași poleiagă autobiografă a refractarii francezi din Belgia, Vallès scrie: „Ei sunt cei care nu vor să se bată pentru Patrie, pentru Republică, pentru Libertate, pentru Ordine, pentru Civilizație. Ei sunt fiicii de comercianți, care se tem de ruină, fiicii de burghezi, care se tem de sărăcie. Le-ai oferit o mare victorie, le-ai oferit Alsacia și Lorena, și ei refuză să moară pentru ele. Ei preferă să trăiască ca proscriși, decât să moară ca eroi. Ei sunt cei care nu vor să se bată pentru Patrie, pentru Republică, pentru Libertate, pentru Ordine, pentru Civilizație. Ei sunt fiicii de comercianți, care se tem de ruină, fiicii de burghezi, care se tem de sărăcie. Le-ai oferit o mare victorie, le-ai oferit Alsacia și Lorena, și ei refuză să moară pentru ele. Ei preferă să trăiască ca proscriși, decât să moară ca eroi."

Articolul stârnește un val de indignare în presa franceză. Unii îl acuză pe Vallès de lipsă de patriotism, alții îl laudă pentru curajul de a spune adevărul. Scriitorul răspunde printr-o scrisoare deschisă, în care explică faptul că refractarii nu sunt lași, ci oameni care refuză să participe la o „crimă împotriva rațiunii". El subliniază că adevărata datorie a unui om este față de umanitate, nu față de un stat care îi impune să ucidă.

Textul a stârnit numeroase reacții, atât în Franța, cât și în alte țări europene. Mulți intelectuali au susținut poziția lui Vallès, considerând-o un act de curaj moral. Alții au criticat-o, acuzându-l că subminează spiritul de sacrificiu și unitatea națională. Chiar și în rândurile Comunei, unde Vallès avea mulți susținători, articolul a provocat dezbateri aprinse.

Din perspectivă istorică, articolul reflectă tensiunile profunde ale societății franceze după înfrângerea din 1870 și pierderea Alsaciei și Lorenei. Vallès, prin vocea sa critică, a reușit să exprime o stare de spirit larg răspândită printre tineri, care se simțeau prinși între datoria față de patrie și dorința de a trăi în pace. Textul rămâne astfel un document important pentru înțelegerea mentalităților din acea perioadă.

„Refractarii" – o reacție din Franța

Într-o lucrare recentă, Jules Vallès a descris situația refractarilor francezi din Belgia, care fugiseră pentru a nu fi nevoiți să satisfacă stagiul militar. Articolul a stârnit numeroase reacții, atât în Franța, cât și în alte țări europene. Mulți intelectuali au susținut poziția lui Vallès, considerând-o un act de curaj moral. Alții au criticat-o, acuzându-l că subminează spiritul de sacrificiu și unitatea națională. Chiar și în rândurile Comunei, unde Vallès avea mulți susținători, articolul a provocat dezbateri aprinse.

Din perspectivă istorică, articolul reflectă tensiunile profunde ale societății franceze după înfrângerea din 1870 și pierderea Alsaciei și Lorenei. Vallès, prin vocea sa critică, a reușit să exprime o stare de spirit larg răspândită printre tineri, care se simțeau prinși între datoria față de patrie și dorința de a trăi în pace. Textul rămâne astfel un document important pentru înțelegerea mentalităților din acea perioadă.

Într-o lucrare recentă, Jules Vallès a descris situația refractarilor francezi din Belgia, care fugiseră pentru a nu fi nevoiți să satisfacă stagiul militar. Articolul a stârnit numeroase reacții, atât în Franța, cât și în alte țări europene. Mulți intelectuali au susținut poziția lui Vallès, considerând-o un act de curaj moral. Alții au criticat-o, acuzându-l că subminează spiritul de sacrificiu și unitatea națională. Chiar și în rândurile Comunei, unde Vallès avea mulți susținători, articolul a provocat dezbateri aprinse.

Din perspectivă istorică, articolul reflectă tensiunile profunde ale societății franceze după înfrângerea din 1870 și pierderea Alsaciei și Lorenei. Vallès, prin vocea sa critică, a reușit să exprime o stare de spirit larg răspândită printre tineri, care se simțeau prinși între datoria față de patrie și dorința de a trăi în pace. Textul rămâne astfel un document important pentru înțelegerea mentalităților din acea perioadă.

Într-o lucrare recentă, Jules Vallès a descris situația refractarilor francezi din Belgia, care fugiseră pentru a nu fi nevoiți să satisfacă stagiul militar. Articolul a stârnit numeroase reacții, atât în Franța, cât și în alte țări europene. Mulți intelectuali au susținut poziția lui Vallès, considerând-o un act de curaj moral. Alții au criticat-o, acuzându-l că subminează spiritul de sacrificiu și unitatea națională. Chiar și în rândurile Comunei, unde Vallès avea mulți susținători, articolul a provocat dezbateri aprinse.

Din perspectivă istorică, articolul reflectă tensiunile profunde ale societății franceze după înfrângerea din 1870 și pierderea Alsaciei și Lorenei. Vallès, prin vocea sa critică, a reușit să exprime o stare de spirit larg răspândită printre tineri, care se simțeau prinși între datoria față de patrie și dorința de a trăi în pace. Textul rămâne astfel un document important pentru înțelegerea mentalităților din acea perioadă.

R • E • F • R • A • C • T • A • R • I • I

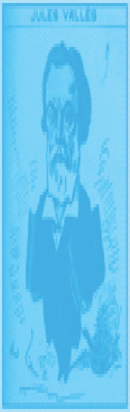

LES LIBERTAIRES ROUMAINS

Des voix anarchistes traversent les premières formulations du mouvement socialiste roumain, dans les débats fusionnistes de cette première période anarchiste — pour citer Max Nettlau — si mouvementée entre l'activité de Panaït Mayaïo et ses œuvres, jamais égalées, jamais reprises depuis, de traduction et de propagandisation des écrivains anarchistes classiques, pour aboutir à la figure du pacifiste et militant humanitariste Eugen Relgis, seul de Romain Rolland et consœur de la fameuse *Encyclopédie anarchiste* de Sébastien Faure.

Avocat de Mayaïo, antimilitariste, révolté et en rien soucieux des « L'Idée », qui trouve d'autres figures saisissantes par le même esprit libertaire aux noms Panaït Zosin, le traducteur, militant et inspirateur L. Neagu-Negulescu ou le poète symboliste Miron Demetriade, qui nous a laissé la plus belle expression de la vision des anarchistes roumains au début du XXe siècle : « La femme va pour vous. Pour vous la Rose. L'Individu libre. La communauté libre. L'amour libre, car il n'y a plus de lui ».

REVISTA IDEEI

La Bibliothèque de l'Idée, série que Mayaïo publie jusqu'à sa mort en 1944, comprend plus de deux cent titres, parmi lesquels on trouve des traductions de Bakounine, Malatesta, Kropotkine, Jean-Marie Guyau, Stirner, Thoreau, Emerson, Carpenter, Tchernychevski, Panaït Istrati, Georges Sorel etc. : une riche et unique bibliothèque anarchiste.

Le désir de partager, au-delà des frontières et des limites, la vie du monde, ce besoin d'internationisme, de fraternité et de communité nouvelle une des plus belles années libertaires roumaines : celle entre Panaït Istrati et Stefan Cherneţchi, « aussi unis et plus chers entre eux, comme le nouveau Jonathan ».

Stefan Cherneţchi, charpentier et autodidacte, fait figure d'apôtre dans le mouvement ouvrier roumain. Militant syndicaliste, adepte de l'action directe et des conceptions de Bakounine et de Kropotkine, il s'intéresse également aux études libres de Francisco Ferrer. Emprisonné plusieurs fois pour ses positions antimilitaristes, il restera avant la Grande Guerre, Panaït Istrati le décrit comme « un ami des hommes » et « un révolté sincère ». D'ailleurs inconnu lui-même, regrettant la critique indéniable de toutes les valeurs établies, Panaït Istrati pourrait être considéré comme une des plus vibrantes voix anarchistes roumaines. Tout « homme qui n'adhère à rien » reste un témoignage douloureux d'un esprit vraiment libre et, « libertaire, on n'est vrai entre « notre flamme » et ceux les anarchistes ne reconnaissent.

Après, il y a le pacifiste Eugen Relgis avec son « *humanitarisme* », idée autour de laquelle il avait réuni à novembre à l'époque Romain Rolland, Max Hayes, Stefan Zweig et tant d'autres. On pourrait regretter aussi, à côté du pacifisme de Relgis, une vision plutôt « naturiste » défendu par les lecteurs de Walden, de Gandhi, Kerlan ou Ayrer, que les Lumières-Cioculescu développe pendant quelques années dans sa revue, *Agneaumond*. On trouvera bon Lumières-Cioculescu en 1931 en Provins. Il travaille une revue avec Gérard de Lacaze-Duthiers, *L'Internationale*, en français, roumain et esperanto. On y trouve un essai d'Eugen Relgis, le romancier politique de Panaït Istrati et un poème que Victor Serge dédie à Istrati après sa mort.

Toutes ces expressions libertaires différentes ont comme point de convergence une vision qu'on pourrait appeler « éthique » : on y refuse à la rigueur de la pensée, la soif d'affranchissement, à cette idée de la sympathie universelle et à une appréciation constante humaine de la liberté vécue, comme souffle d'une vie indomptable et présente à chaque instant.

« *Pas un mot, écrivait Mayaïo, pour un jour, une heure, un instant même, comme on pourrait vivre, comme nous vivons tous un jour* ! »

* La revue et chacun ses textes pour la première fois, mais dans une version abrégée, dans le volumineux libertaire actuel, publié par C.L.E.A. Marseille.

Rétif

LES LIBERTAIRES ROUMAINS

Des voix anarchistes traversent les premières formulations du mouvement socialiste roumain, dans les débats fusion de cette manière plutôt anarchiste — pour citer Mme Natalie — et notamment avec l'activité de Panaït Mişquin et son œuvre, jamais égalée, jamais reprise depuis, de vulgarisation et de propagandisme des idées anarchistes classiques, pour donner à la figure du pacifiste et militant humanitariste Eugen Relgis, ami de Romain Rolland et correspondant de la fameuse *Encyclopédie anarchiste* de Sébastien Faure.

Auteur de Mişquin, aussi bien fictifs et un vrai modèle de « L'Idéal », un roman d'auteur figures animées par le même esprit libertaire aux côté Panaït Istrati, le vagabond, militant et inspirateur I. Neagu-Rogobete ou le poète socialisant Mircea Demetriade, qui nous a laissé la plus belle expression de la vision des anarchistes roumains au début du XXe siècle : « La femme vie pour nous. Pour nous la femme. L'individu libre. La commune libre. L'amour libre, car il n'y a plus de loi ».

REVISTA IDEEI

L'histoire de la clandestinité des idées et des pratiques libertaires en Roumanie reste encore à faire écrire. Un riche et fascinant « héritage de la liberté » semble avoir été oublié. Quand même, entre la fin du XIXe siècle et le début de la deuxième d'inspiration ouvrière, après la Seconde Guerre Mondiale, la présentation des idées anarchistes dans l'espace roumain n'a pas été, croyons-nous pouvoir le soutenir, de petite envergure. Aussi, l'influence littéraire, les influences littéraires, artistiques, sociales et philosophiques de cette mouvement ne sont pas moins une importance, bien que méconnues, riches. Les sources de cet « incendie de l'imagination » sont multiples.

L'esprit de révolte des jeunes à la fin du XIXe siècle est vivement nourri par les écrits de John Valle, de Bakounine, de Kropotkine, de Jean Grave ou d'Elisée Reclus, qui commencent à être traduits en roumain. Federic Antonescu nous a laissé une émouvante image de ces esprits « insurgés » qui voyageaient le texte d'un « déclaration-testament » de la quarantaine des anarchistes « avec le rêve d'un « nouveau monde de vérité, de justice et d'amour, par-dessus l'ancien monde de violence et de mensonge ».

C'est une conception individuelle aussi par les révolutionnaires solitaires qui trouvent refuge dans le pays, dans la plus importante ville sur celle de Zanella Arbore-Rally. Arbore-vert, natif de Berlin et de Kropotkine, et secrétaire de Bakounine pendant son refuge en Suisse. Il mène une intense activité révolutionnaire. Arbore organise la contrebande, par le Danube roumain, de littérature subversive dans l'Empire Russe. Il écrit et imprime dans sa typographie clandestine de Giurgiu un très nombre de revues et de brochures, jusqu'en 1907 environ. À part cela, il trouve le temps pour écrire et diverses œuvres littéraire, politiques et scientifique. Pour Arbore la science, mais aussi science qui fait « la liaison vivante avec le tout », est la pointe de mire de ses aspirations. « Comprendre tout, embrasser tout » reste la vision générale de cet révolutionnaire.

Francisco Ferrer Enquiétaient plusieurs fois pour ses positions anticléricales, il meurt avant la Grande Guerre. Panaït Istrati le décrit comme « un vieux fou » « aux très beaux yeux » et « un véritable saint ». D'ailleurs nombreux les saints, vagabonds ou ascètes indomptables de nombreux légendes, Panaït Istrati pourrait très convivialité comme une des plus vibrantes voix anarchistes roumaines. Son « homme qui s'indigne à rien » nous un témoignage émouvant d'un esprit vraiment libre et « libertaire, un cri vrai contre « notre Pauvre » et aussi les anarchismes se reconnaissent.

Après, il y a le pacifiste Eugen Relgis avec son « humanitarisme », idée auteur de laquelle il aurait réussi à rassembler à l'époque Romain Rolland, Elie Faure, Stefan Zweig et tant d'autres. On pourrait rappeler aussi, l'ami du pacifiste de Relgis, une vision plutôt « visionnaire », défendu par les lecteurs de *Mission*, de Gandhi, Berdiaev ou Rimet, que Jean Ionescu-Cişpichioi développe pendant quelques années dans sa revue, *Agonistul*. On trouvera Jean Ionescu-Cişpichioi en 1939 en France. Il écrivit une revue avec Gérard de Lacaze-Duthiers, *L'Antinationale*, en français, roumain et esperanto. On y trouve une revue d'Eugen Relgis. Il rencontre publique de Panaït Istrati en un portrait que Victor Serge dédie à Ionescu après sa mort.

Toutes ces expressions libertaires différentes ont comme point de convergence une vision qu'on pourrait appeler « éthique » : on y refuse la dignité de la pensée, la soif d'affranchissement, à coté idée de la sympathie universelle en à une spontanée comme formule de la liberté vécue, comme morale d'une vie inséparable et présente à chaque instant.

« Pas un mot, écrivait Mişquin, pour un jour, une heure, un instant même, comme on pourrait vivre, comme nous vivons. Tout ou rien jamais ! »

[1] Le texte et chacun ses pages pour la première fois, nous dans une version abrégée, dans le volumineux libertaire inédit, publié par C.I.R.A. Marseille.

Rézeşel

La Bibliothèque de l'Idée, série que Mişquin publie jusqu'à sa mort en 1944, comprend plus de deux cent titres, parmi lesquels on trouve des traductions de Bakounine, Malatesta, Kropotkine, Jean-Marie Guyau, Ardouin, Thoreau, Engels, Cunchinov, Tchernychevski, Proud'hon, Georges Sorel etc. : une riche et unique bibliothèque anarchiste.

La thèse de partage, au cœur des fonctions et des limites, la vie des années, en besoin d'affranchissement, de liberté et de fraternité trouvent une des plus belles années libertaires roumaines : celle entre Panaït Istrati et Stefan Gheorghiu, « mon seul et plus cher ami », comme le nommait Istrati.

Stefan Gheorghiu, charpentier et autodidacte, fait figure d'apôtre dans le mouvement ouvrier roumain. Militant syndicaliste, adepte de l'action directe et des conceptions de Bakounine et de Kropotkine, il s'intéresse également aux études libres de

LES LIBERTAIRES ROUMAINS

Des vieux anarchistes traversent les premières formulations du mouvement socialiste roumain, dans les débuts furtifs de cette troisième phase anarchiste — pour citer Max Nettlau — et continuent avec l'activité de Panaït Mişquin et son œuvre, parmi épuisés, parmi oppriment depuis, de vulgarisation et de propagandisation des différentes anarchismes classiques, pour aboutir à la figure de pacifiste et militant humanitariste Eugen Relgis, mais de Romain Rolland et contributeur de la fameuse *Encyclopédie anarchiste* de Sébastien Faure.

Avocat de Mişquin, anarchiste-né, écrivain et un vrai maître de « L'Idée », un courant d'auteurs figurent animées par le même esprit libertaire aux noms Panaït Zaciu, le traducteur, militant et compilateur I. Neagu-Négulescu ou le poète symboliste Mircea Demetriade, qui nous a laissé la plus belle expression de la vision des anarchistes roumains au début du XXe siècle : « La femme de pour vous. Pour vous le Beau. L'individu libre. La communauté libre. L'amour libre, car il n'y a plus de lui ».

REVISTA IDEEI

La Bibliothèque de l'Idée, créée par Mişquin publie jusqu'à sa mort en 1949, comprend plus de deux cent titres, parmi lesquels on trouve des traductions de Bakounine, Malatesta, Kropotkine, Jean-Marie Guyau, Jaurès, Thoreau, Engels, Cunowkow, Tchernychevski, Panaït Jouk, Georges Renard etc. : une riche et unique bibliothèque anarchiste.

Le désir de partager, au-delà des frontières et des limites, la vie du monde, ce besoin d'internationalisme, de fraternité et de humanité nouvelle une des plus belles années libertaires roumaines : celle entre Panaït Istrati et Stefan Gheorghiu, « mon seul et plus cher ami », comme le nommait Istrati.

Stefan Gheorghiu, charpentier et anarchiste, fait l'objet d'opérer dans le mouvement ouvrier roumain. Militant syndicaliste, adepte de l'action directe et des conceptions de Bakounine et de Kropotkine. Il s'entretient également aux écrits libres de Francisco Ferrer. Emprisonné plusieurs fois pour ses positions antimilitaristes, il meurt avant la Grande Guerre. Panaït Istrati le décrit comme « un homme qui s'oublie à rien » et « un révolutionnaire », D'ailleurs inconnu à lui-même, vagabondé en véritable indomptable de toutes les vraies Égrin, Panaït Istrati pourrait être considéré comme une des plus vibrantes voix anarchistes roumaines. Son « homme qui s'oublie à rien » reste un témoignage émouvant d'un esprit vraiment libre et « libertaire, un cri vers vivre » aussi flamme » où sont les anarchistes se reconnaissent.

Après, il y a le pacifiste Eugen Relgis avec son « humanitarisme », idée autour de laquelle il avait réussi à rassembler à l'époque Romain Rolland, Elie Ayrey, Stefan Zweig et tant d'autres. On pourrait rapprocher aussi, à côté du pacifisme de Relgis, une vision plutôt « réformiste », inférée par les lectures de Whitman, de Gandhi, Ruskin ou Ayrey, que Ion Ionescu-Cişpăşeni développe pendant quelques années dans sa revue, *Spiritualitatea*. On trouvera Ion Ionescu-Cişpăşeni en 1931 en France. Il travaille avec revue avec Gérard de Lacroix-Duchaux, *L'Universalisme*, en français, roumain et esperanto. On y trouve un texte d'Eugen Relgis, le rassurant, politique de Panaït Istrati et un poème que Victor Serge dédie à Istrati après sa mort.

Toutes ces expressions libertaires différentes ont comme point de convergence une vision qu'on pourrait appeler « éthique » : une y réduit la rigueur de la pensée, le refus d'authoritarisme, à cette idée de la compatible universelle et à une spiritualité comme formule de la liberté vécue, comme conflit d'une vie indomptable et présence à chaque instant.

« *Il n'a mort, Istrati Mişquin, pour ses yeux, son heure, ses instants mêmes, comme on pourrait croire, comme nous voyons tous ses pas* [1] ».

[1] Le texte et donné ses pairs pour la première fois, mais dans une version abrégée, dans la collection libertaire actif, publié par C.I.R.A. Marseille.

Rimbaud

ȘTEFAN AL NOSTRU

ȘTEFAN AL NOSTRU

Dragii mei,

Ș.T.E.F.A.N A.L N.O.S.T.R.U

EMMA GOLDMAN 1869 - 1940

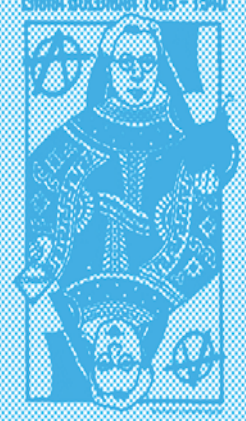

Edit

pag

edi
fac

ins